

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:
Egy évre 10 frt — kr.
Félévre 5 frt — kr.
Negyedévre 2 frt 50 kr.
Egy óra 1 frt — kr.
Egyes szám 5 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő. Ide intézendők a reklamációk is.

Előfizethető helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, Szinay Gyula kiadó lakásán (kis-csapó-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben — vidékről pedig a postahivatalok útján.

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.
 A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr
 Nagyobb terjedelmű a többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr. Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulánál, a szerkesztőségben, valamint Zichermann H. közve-títő irodájában is.

Név nélkül, vagy bérmentlenül beküldött levelek nem vétetnek figyelembe.

Kéziratok vissza nem adatnak

Felhívás előfizetésre.

Az első évnegyed vége felé közle-dyén, szives bizalommal felkérjük t-előfizetőinket az előfizetések meg-ujítására.

Lapunk előfizetési ára:

Egy évre . . 10 frt. — kr.
Fél évre . . 5 „ — „
Negyedévre . 2 „ 50 „
Egy óra . . 1 „ — „

A »**Debreczen**« mint a debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye, ez után is buzgón fogja szolgálni a függetlenségi eszméket s midőn az olvasó közönség további szives pártfogását kérjük, ígérjük, hogy lapunk szellemi részére még több gondot fordítunk, a csinos kiállításról pedig a »**Debreczen**« rész-venytársaság nyomdaja gondoskodik.

Az előfizetési pénzeket kérjük **Szinay Gyula** főszerkesztő kiadóhoz (kis-csapó-utca 383. sz.) intézni, hol hirdetések is fölvetetnek.

A »**Debreczen**« szerkesztősége és kiadóhivatala.

A közvélemény szava.

Debreczen, márcz. 26.

Az egész ország közvéleménye élénken foglalkozik a vármegyei közigazgatás államosításáról szóló törvényjavaslattal. A napi sajtó, a pártok, a törvényhatóságok s egyes nagy tekintélyű férfiak egymásután elmondják róla véleményüket mely a legtöbb esetben: kárhóztató. A közvéleménynek e hangos nyilvánulása máris megtette a maga hatását: a kormány több pontra nézve engedékenynek mutatkozik s lényeges módosításokat helyezett kilátásba.

Ha a kormány csupán a függetlenségi és 48-as párttal állana szemben, akkor makacsul ragaszkodnék javaslatának minden pontjához, mert a mi alkotmányos felfogásunk szerint mindazt, a mi az ellenzék részéről jó, makacsul vissza szökták utasítani. Ugy de a kormány javaslatának magában a kormánypártban is számos ellenzői akadnak, vagy legalább tetemes módosítással fogadják el a javaslatot, a törvényhatóságok szintén sorompóba léptek, — ily körülmények közt a kormány okosabbnak látta az engedékenység útjára lépni.

A legelső tiltakozó szó, mely kormánypárti részről e javaslat ellen nyíltan fölhangzott, a Domahidy István képviselő

szava volt. A közigazgatási bizottság tárgyalásain számosan kifejezték aggályaikat, azóta mind sűrűbben emelkednek hangok e javaslat ellen a kormánypárt táborából.

A vármegyék mozgalma szintén kormánypárti kezdeményezésből eredt. Pest-, Bihar- és Alsó-Fejér-vármegyékben a kormánypárt legbuzgóbb hívei vitték keresztül, hogy az illető törvényhatóságok feliratot intézzenek a képviselőházhoz, melyben részint a javaslat visszavonását, részint pedig a közigazgatásnak az önkormányzati elvek alapján nyugvó reformját kérik.

Losonczon maga a hivatalos kormánypárt kérelmezte a javaslat visszavonását, — Gyürky gróf, a losonci kerület orsz. gyűl. képviselője pedig, april 2-ára népgyűlést hívott össze, hogy magát választóinak álláspontja felől tájékozhassa.

A husvétli ünnepek alatt minden kormánypárti képviselő meglehetné azt, a mit a losonci kerület képviselője megtesz, mert ha már nem akarják a »reform«-ot a jövő általános képviselő-választások utánra halasztani, akkor legalább meglehetnének annyit, hogy népgyűléseket hívnának össze, hogy a választóknak alkalmuk lenne nézeteiket kifejteni, mert ily fontos törvényjavaslatot, illetve ilyen lényeges változtatást a választók meghall-

A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

A neveléstudomány kézikönyve.

Irta Felméri Lajos. Második javított kiadás. Buda-pest, 1890.

(Folytatás és vége.)

Az utilitarizmust annyira üldözi Felméri, hogy e tekintetben tán egy kissé túl is lö a czelelon, a mikor, csakhogy az irodalmi studiumok liberális voltát kitüntesse, az utilitarizmus vádját egyenesen a természettudományi tan-ágakra tojja.

»A természettudomány az egyéni és társadalmi élet fentartására, táplálására szükséges ismereteket nyújtja, az irodalom ellenben segít emberré lenni s emberek közt ember módra élni.« A természettudomány kozmopolita, a természettudósra nézve a haza beolvad az emberiségbe, s az anyagi világ törvényeinek kutatása mellett nem ér rá éleszteni a hazaszeretet tüzet. A természettudomány forradalmi természetű, keresi, a mit leromboljon. A demokráta és természettudósok általában utilitariusok, a költő — szerintök — nagy

álmodozó, a kinek a munkájának semmi anyagi haszna nincsen. A természettudomány összetörő a szív antik irányzatát, lenézi a multat s az irodalom és művészet embereivel, a multból ránk maradt koldus arisztokratiával, szembe állítja a jólét, a vagyon gazdagjait, a kik a költészet iránt érzeketlenek, izlésben koldusok.»

Még érteném ilyenét kifakadásait, ha tanrendszerünk a Spencer-fele valódi hamisítatlan utilitarizmus szerint volna berendezve, a ki csakugyan főnek teszi tanulmányainkban azt, a mi hasznos. és mellékesnek azt, a mi kellemes; a ki azt óhajtja, hogy az egyéni, családi, és társadalmi élet fentartására megkívántató ismereteknek adjuk ne csak az első-séget, hanem a legtöbb helyet is nevelési rend-szerünkben, az irodalmi képzést pedig hagyjuk meg az élet pihenő óráira szolgáló kellemes időtöltésül. De, a mint tudjuk, Spencer elmé-lete mind ez ideig csak elmélet, sehol meg nem testesítették, legfeljebb az olasz kormány utasította embereit, hogy adjanak róla véle-ményt, lehető, vagy ezélszerű lenne-e életbe léptetése? Szerintem, tanrendszerünk nem utilitarius, hanem egyenesen kárt okozó, a

mennyiben oly ismeret-anyagokkal tömi meg az elméket, a melyeknek nagyobbbrészt semmi hasznát sem vehetjük az életben.

Azt is érteném, ha a természettudományt, ezen annyira veszedelmesnek tartott tan-ágot, egyenesen ki akarná küszöböltetni az iskolá-ból s az összes tanítást az irodalmi képzésre szorítaná. Amde, ha megtekintjük azokat a tan-ágakat, a melyeket az értelmi képzés szempontjából ajánl, mindazokat megtaláljuk, a miket jelen tantervünk felölel. Ott szerepelnek a hazai nyelv és irodalom mellett az ó classicus nyelvek, irodalmak, egy modern nyelv s a természettudományok egyiránt; sőt egyene-sen kimondja »nincs más teljes nevelés, csak az, a melyben az irodalom és természettudo-mány művelő hatása egyesítve van. Egyedül az irodalom nem nevel sem jó polgárt, sem jó embert, másfelől a természettudománynak jo-gosultsága van eszközül szolgálni az értelem művelésére.« Sőt még a tantárgyak arányán sem változtat semmit, mert a mit ajánl, hogy a nyelv és irodalmi csoport az alsó osztályok-ban egyenlő terjedelemben szerepeljen a ter-mészettudományi csoporttal, a középosztályok-ban ugy arányljanak egymáshoz mint, 5 a

gatása nélkül — szigorú parlamentáris felfogás szerint — keresztül vinni nem szabad.

Ha pedig a képviselők vonakodnak a népgyűlések összehívásától, akkor maguk a választók kezdeményezhetik a népgyűléseket, kifejthetik nézeteiket s tudtokra adhatják képviselőiknek, hogy milyen eljárást várnak tőlük. Ehez a választóknak joguk van s saját érdekük követeli, hogy éljenek is e jogukkal, mert a ki hallgat, az mindenbe beleegyezni látszik. Angliában, az igazi parlamentáris mus hazájában, sokkal kisebb kérdésekben is tartatnak népgyűlések, melyek ott rendkívüli fontossággal bírnak s nem egyszer befolyásolják a politika irányzatát. Hogy minálunk a népgyűlések távolról sem bírnak ilyen fontossággal, annak oka abban rejlik, hogy ritkán élünk e szép alkotmányos joggal, a legtöbb esetben mohamedán fatalizmussal belenyugszunk mindenbe, gondolván, hogy minden jól van úgy, a hogy van.

Az igazi közvélemény pedig csakis a népgyűléseken lenne megtudható. Mi meg vagyunk róla győződve, hogy ha a közigazgatás államosítása kérdésében népgyűlések tartatnának, még pedig úgy, hogy azok hivatalos részről nem befolyásoltatnának, az ország óriási többsége a törvényjavaslat ellen nyilatkoznék.

Ha a kormányban lenne elég morális érzék, akkor maga sürgetné a népgyűlések összehívását. De hogy várhatunk ilyet olyan kormánytól, mely a létező jogok elkobzására tör, melynek nincs egyéb célja, mint a központi hatalom körének kibővítése — a közszabadság rovására?! Rendőri segélyvel inkább szétveretné e kormány a népgyűléseket, semhogy azoknak összehívását szorgalmazná!

BELFÖLD.

Feliratok az államosítás ellen.

Székesfehérvár törvényhatósági bizottságának legutóbbi közgyűlése tárgyalta Tóth Arthur bizottsági tagnak, a függetlenségi párt vezérének azt az indítványt, hogy a közigazgatás

államosítása ellen intézzenek feliratot az országgyűléshez. Érdekes, hogy ezt az indítványt Seidel Lajos városkapitány pártolta a legmelegebben. Havranek József polgármester szavazás alá bocsátotta az indítványt s a közgyűlés huszonhét szavazattal tizenkilenc ellenében elfogadta. A **Isó-Fehérmegye** közgyűlése elhatározta, hogy feliratot intéz a képviselőházhoz a közigazgatási törvényjavaslat dolgában. E feliratban kéri a megye a törvényjavaslat mellőzését, a tisztviselők választási jogának fentartását és a közigazgatási szervezetnek önkormányzati alapon való fejlesztését.

Magyar tengeri hajózás. Tudvalevőleg a trieszti Lloyd gőzhajó-társasággal megszűnik a magy. állam szerződéses viszonya s ezért Baross Gábor külön magyar gőzhajós vállalat létesítésén töri a fejét. Az e célból az »Adria« című fiumei tengeri hajós társasággal folytatott tárgyalásai a napokban kedvező eredménnyel befejeztettek. — A szerződés részletes feltételei még nincsenek ugyan végérvényesen szövegezve, az előzetes megállapodás azonban az összes pontozatokat illetőleg már létrejött. A kötetlen új szerződés főpontjai értelmében az »Adria« hajóraját a modern technika vívmányai szerint épült 20 nagy gőzzel lesz köteles szaporítani. A kötelező járatok száma nem csak lényegesen szaporíthatni fog, hanem új viszonylatok is fognak vétetni és néhány vonalon a közlekedő hajók személyszállítási, esetleg postai szolgálatot is fognak végezni. Az »Adria« most már a nagobbításra kapcsolatos tőke-beszerezési kérdéssel foglalkozik és az e tekintetben létesítendő megállapodások valószínűleg már az április hó vege felé tartandó közgyűlés elé fognak terjesztetni.

KÜLFÖLD.

Bismarck hg jelöltsége. A geestmündei választókerületben a legnagyobb hevességgel megkezdődött a választási küzdelem. Úgy a szabadelműek, mint a szocialisták szemmel láthatólag arra törekednek, hogy Bismarckot megbuktassák, a mi azonban aligha fog sikerülni nekik.

A helyzet Belgiumban. A »Cronique« című lap arról értesül, hogy a király Londonból visszatérve közölte a minisztertanácsal, hogy az alkotmány revízióhoz okvetlenül hozzá kell fogni, s kijelentette, hogy tekintettel az agitációkra, kész a kamarákat felszólító rendeletet kibocsátani.

A Vacarescu-ügy befejezése. Mint Bukarestből távirják, a román külügyminiszter véglegesen elfogadta Vacarescu Tivadar bécsi román követ lemondását. Helyét csak a képviselőválasztások után fogják betölteni.

3-hoz, a felsőkben pedig mint a 6 a 2-höz, jelen közepiskolai szervezetünkben is egészen így van, a miről iskolai programjainkból bárki is meggyőződhetik.

Ha tehát a tananyagnak illetően berendezése eddigre utilitarizmusra, vagy sajátkép túltömésre, túlterhelésre vezetett, nem tudom hogyan kerüli el Felméri berendezése, hogy ugyan ezen veszedelemben ne essék?! Azonfelül, ha az eddigi rendszer mellett, a tanulónak a sok elsajátítani való ismerettel szemben csak arra jutott ideje, hogy az ismeret-anyagokat elméjébe mintegy beraktározza, de arra már nem, hogy általok elméjét begyakorolja és ekképen munkaképessé tegye; ha jövőre sem könnyítünk terhen, megmaradunk a jelenlegi, méltán karhozott utilitárius rendszer mellett.

Belátta Felméri, hogy az általa liberálisnak nevezett rendszer csak úgy volna valósítható, s a tantárgyakba való bemélyedés eszközölhető, ha a tantárgyak számát apasztanók, vagyis, ha jelen tantárgyakat 12 egységnek véve, leszállítanók számukat 4-re, akkor mind-egyikbe háromszor annyira bemélyedhetünk, bennök háromszor akkora jártasságot szerezhethetünk növendékeinkkel, de mikor oda jutott, hogy az eldobni valókat kiválogassa, mind-

nyáját megsajnálta s egyenként szépen mind megtartotta.

Avagy talán úgy gondolkodik Felméri, hogy ha megtartjuk is mind a tantárgyakat, de terjedelmüket apasztjuk s a megtartott részletekbe mélyedünk jobban el növendékeinkkel, — ez által szereztetjük meg velök az elme munkaképességét? Ily módon is bajosan ernök el az általa kitűzött célt, mert hiszen most sem az a baj, hogy egy tárgyból túl sokat tanítanánk, hanem az, hogy a sok tantárgy miatt mindegyikből csak kicsiny adagra, úgy-szólván a tudomány csontvázára szoritkozhatunk. Ez pedig nem olyan eledel, a melyen a növendékek valami nagyon kapnának, hanem inkább megunják, megundorodnak tőle. Egészséges tanügyi viszonyokat mindaddig nem teremünk, míg csak a jelenleg divatozó rengeteg tantárgy-csoportot üdvös válogatás alá nem vetjük, s e válogatást bizonyos cél szerint nem intézzük. S ez a cél nagyon helyes, ha az elmenek művelése, nem pedig ismeret-anyagokkal való megtömlése lesz, bár nem látom át: miért ne párosítanók vele egyttal azt a másikat is, a mely oly ismeret-anyagon való gyakorlást nyújt, a mire az életben mint egyének, mint a család, mint a társadalom

A vármegye védelme.

(Pártos Béla röpiratából.)

Pártos Béla főv. ügyvéd »Választás vagy kinevezés?« cím alatt a megyei önkormányzat védelmére röpiratot irt. E magvas és élénk hangu röpiratból adjuk a következőket:

Nem annyira hatalmas kormányra, mint inkább hatalmas s erős államra van nekünk szükségünk. Az állam pedig akkor lesz erős és hatalmas, ha kormánya eszélyes és lelkiismeretes, ha szívós erélyvel meg tudja védeni minden irányban a nemzet jogait és érdekeit s ha mindazon hatalommal fel van ruházva, mely a nemzet közügyeinek vezetésére szükséges, — az egyes állampolgárok pedig nemcsak adófizetés és katonaságot által, hanem a közügyek iránt minél élénkebb részvét és tetteleg közreműködés által is növelik az államerejét és segítik a kormányt az államezél elérésében a közélet minden mezején. Így lesz erős és hatalmas első sorban az állam, s ezzel együtt a kormány maga is, mert épen az annyira hangoztatott »modern felfogás« szerint, az önkormányzat minél teljeseb gyakorlása nemcsak törvényileg szerzett jog, hanem egyttal honpolgári kötelesség is.

Nézzük már most, hogy állunk a kinevezési rendszerrel?

Hát bizony, mi türés-tagadás benne, meg lehetős »csehül« állunk vele.

A közigazgatási tisztviselőket kinevező rendszer érzékeny, súlyos jogfosztást foglal magában; a mennyiben a nemzet alkotmányos alapjogait közel érintő hatalmat egyenesen kivesz a közönség kezéből s azt a kormányra ruhazza át. Egészségtelenül túltengővé teszi tehát ez a rendszer a sok tekintetben eddigis már túlságosan kifejtett kormányhatalmat, mi egyrészt hatalmaskodássá fajulhat, másrészt pedig az ország erőinek zsbabasztására, gyengítésére s végső elemzésben a nemzet politikai kiskorúságára, vagy talán helyesebben kiskorúságban tartására vezet; holott hazafias és fölvilágosult kormányoknak épen ellenkezőleg az a feladata, hogy alkotandó vagy reformálandó intézmények által a polgárok szabadsága s jogai czelszerűen kiterjesztessenek s politikai önérték és czéltudatosságuk öregbedjék.

tagjának szükségünk van. Ezt a követelményt legfeljebb az utasíthatná vissza, a ki úgy vélekedik, hogy az olyan tananyag, a minek az életben hasznát vehetjük, az elme művelésére nem alkalmas. Amde, mint Spencer mondja, szerencsénk, nem ilyen oktalanul rendezte be a természetet a gondviselés. Elég sajnós, ha eddig az iskola nem nevelt az életnek; ha mindazon ismereteket, a melyekre az életben szükségünk van, az iskolán kívül az életben számtalan csetlés-botlás árán kell megtanulnunk. Mert habár az élet a legjobb tanító mester is, de nagy tandíjat fizetettel velünk; sokszor egészségünk, épségünk árán vásároltatja meg azt a tudnivalót, a melyhez az iskola ingyen szerével juttathatna.

Azt hiszem, hogy Felméri megígért tanítástanában majd bővebben kifejti e tárgyra vonatkozó nézeteit: ugyanezért rendkívül kíváncsian várom annak a megjelenését; de — azt hiszem — velem együtt mások is.

Felméri nagy súlyt helyez s ezt jól teszi, az érzelmek nevelésére is. Különösen a vallásos, az aesthetikai és erkölcsi érzelmekkel foglalkozik nagy előszeretettel. Igen méltán, mert az érzelmek, tán még hathatósabb mozgatói az

Nem is szabad ennek a polgári szabadságnak és jognak legnagyobb részt mind-nkori kormányok minőségétől függnie, mely mint minden a nap alatt, igen sok változásnak van alávetve, hanem úgy kell megalkotni vagy újjalakítani a törvényeket, hogy a polgári szabadság a kormány többé vagy kevésbé szabadelvű irányától függetlenül magukban az állami intézvényekben lelje telhető biztosítékait. Csak az ilyen rendszer jó, és szabad státusz szabad polgárához méltó, minden másfajta rossz, haszontalan és elvetendő.

Alig mulik hét, hogy ismételve is siránkozásokat ne olvasnánk politikai lapjainkban az embereknek a közügyek iránt való közönye s nagymérvű részvéltensége ellen.

Már pedig az vita tárgyát sem képezheti, hogy ez a közöny nagyban növekedni fog, ha a törvényhatósági tagok ősi, választási joguktól, s ezzel együtt a személyekre való minden ingerenciától teljesen megfosztva, pusztán és kizárólag az önkormányzat tárgyi részeibe folyhatnak be. Mivel pedig az tapasztalati, elvitázhatatlan tény, hogy a személyes ügyekkel való foglalkozás, tehát a választás tényleges gyakorlása egyuttal az önkormányzat dologi, tárgyi részei iránt is fogékonyabbá, érdeklődőbbé teszi az embert, míg a választási régi jog megszüntetése éppen az ellenkezőt eredményezi, nem szenvedhet kétséget, hogy a kinevezési rendszer ezen nagyfontosságú szempontból is feltétlenül elvetendő.

De elvetendő ez a kinevezési rendszer még a következő lényeges okoknál fogva is:

A külsőleg jelentkező (okmányokkal igazolható formai) minősítvény mellett (vagy talán helyesebben fölött) egyik lényeges mellőzhetlen kelleke a jó közigazgatási tisztviselőnek az, hogy polgártársai, kiknek ügyeit intézi, benső, őszinte bizalommal viseltessenek irányában. Oly kvalifikáció, ez, melyet nem pótolhat semmiféle ügyvédi, jogtudori, vagy közigazgatási szakbeli oklevél, hacsak az önkormányzati igazgatást magát izetlen »slendriánná«, vagy léha és lomha »bürokratizmusszá« súlyosítani nem akarjuk. — Már most kérdelem én, ha a külső minősítés a kormányközeg (főispán) vezetése mellett a kijelölő bizottság által a törvény szerint szigoruan megállapított s így a közönség csakis

kvalifikált egyének közül választhat, vajjon ki van inkább hivatva és képesítve megítélni azt, hogy a pályázók közül a közbizalomra kik a legérdemesebbek? — néhány tanácsosával Budapesten a belügyminiszter-e, vagy künn minden egyes vármegyében a választó közönség maga-e? Erre a kérdésre a válasz ugyan nem nehéz, kivált ha csak azt az egyet is szemügyre vesszük, hogy az esetek tulnyomó nagy többségében a miniszter a pályázó egyént — még csak látásból sem ismeri, s ha »ebből« ismerné is, ez ugyan nem sokat változtatna a dolgon. A kinevező miniszter a pályázó egyéneket csak »papirosból« (minősítési táblázatok stb.) s legfeljebb még főispáni s egyéb értesítésekben, gyakran »besugások«-ból ismerheti, ezekről pedig a tapasztalás azt tanítja, hogy igen-igen sokszor nagyon is kétes becűek, holott a választó közönség a jelölteket 5—10 stb. évig tartott közvetlen érintkezésből merített tapasztalás után ítélheti meg.

Az adminisztratív közegekkel a megyei közönség apraja, nagyja, szegénye, gazdaga a közigazgatás százféle ágazataiban naponta sűrű összeköttetésben áll s a közigazgatási tisztviselő igen sok esetben nem vonhatja a rokon ügyeket a paragrafusok gyakran hiányos, szűk keretébe, hanem önállólag kell intézkednie saját belátása szerint és felelősségére.

Áll ez különösen a főbb tisztviselőkre nézve (alispánok, főszolgabírák stb.) kik a törvényileg előszabott minősítés mellett — ha szerényebb körben is — önálló eszméikkel, kezdeményező tehetséggel, gyors ítélő s határozott képességgel kell hogy birjanak. Mindezen kellekekre nézve a dolog természete és tapasztalás szerint sokkal kedvezőbb a szabad választási, mint a sablonszerű kinevezési rendszer, mely a közigazgatást a pezsgőbb élettől megfosztja, értelmi tepsedést és lomha részvéltenséget szül, a közigazgatás közegeiből, ritka kivétellel, pedáns bürokratákat csinál, kik paragrafusaik mérhetlen tömkelegében tévelyegve, el-elszoknak minden önálló alkotás vagy kezdeményező gondolatól s minden intézkedést a központi kormánytól várnak, mely eredetük, előmenetelük s végre nyugdíjaztatásuk egyedüli kulforrása.

A mellett, hogy bürokratává teszi a

kinevezési rendszer az adminisztratív hivatalnokot, nagyban táplálja benne az önkénykedés iránti hajlamot, mely aztán közte és a közönség közt gyakori viszálykodások, surlódások stb. tisztátlan kufteje lesz, mi az adminisztrációra magára végtelen káros, bénító hatással van. A hivatalnoknak csak egyesektől kell függetleneknek lennie tisztí ténykedései közben, mi azonban sohasem mehet annyira, hogy »begombolózva« elzárkózzék bárminemű a közügy érdekében tett tanácstól s ellenérveléstől, és »minden áldást felülről« várva, kizárólag a Budapestről jövő kormányparancsokra hallgasson. Fölfelé tehát föltétlen aláztos szolgává — a közönség irányában azonban igen gyakran önkényessé teszi természetesen a kinevezési rendszer a közegeket, mi mindennek előbb felel meg, mint a jó adminisztráció követelményeinek. Megfelel a keleti perzsa »szatrapa«-rendszernek, de a civilizált állampolgári közreműködésre számító, józan és egészséges önkormányzati elvnek soha és semmi körülmények közt.

Ujdonságok.

* **Előre váltott zónajegyek használata.** A közeledő ünnepek alkalmából figyelmezteti a m. kir. államvasutak igazgatósága a közönséget, hogy a szomszédos zónajegyek könnyebb használatának czéljából, ha a visszautazás ugyanazon napon történik, már az odautazásnál a kiindulási állomás személypénztáránál, illetve kapusnál szintén lebélyegezhetők, úgy hogy a visszautazásnál azután már nem kell a pénztárhoz menni. — Önként érthetőleg a kalauznak átlukasztás végett az odautazásnál csak az egyik jegy előmutatandó; míg a másik az azután minden további alakítás nélkül megtehető visszautazásig megőrzendő. A közönség további kényelmére, még pedig e hó 26-ától kezdve egyelőre kísérletképen engedtetik továbbá, hogy a tetszészerinti mennyiségben előre váltható szomszédos jegyek maga a használó által is látható k el a hónap és nap megjelölésével. Ez olyképen eszközözendő, hogy a jegy hátsó oldalára a hónap neve vagy betűk-

akarhatnak, mint az értelem. Az aesthetikai érzelmek nemcsak az izlést nemesítik s az alacsonyabb, durvább testi érzelmek, az önzés e melegáynak háttérbe szorítására alkalmasak; hanem az erkölcsi érzelmeket is gyámolítják, mivel a rokonérzetnek fejlesztői. Az emberiség ideálja nem a tudós, hanem az erkölcsös ember, a kinek a szép, jó és igaz cselekvése képezi életcélját, jellemének alapvonását. S ez érzelmeknek, ha nem is kulforrása, de mindenestre hatalmas támogatója a vallásos érzelmeknek, ha nem is kulforrása, de mindenestre hatalmas támogatója a vallásos érzelmeknek. Igen helyesen mondja, hogy »a példának nemcsak emelő, de törpítő hatása is van s szintegy serkenthet a jóra, mint a rosszra; ellenben a legfőbb lénytől kapott vonzás mindig fölfelé, mintegy magunk fölé emel bennünket.«

Sajátságos, hogy az emberiség, valamint annak egyes tagjai sokkal előbb járnak a tudományos ismeretek, mint az erkölcsi cselekvés terén. A roppant tudományos haladással nem tart lépést az erkölcsi tökéletesedés, a bűnuralma ma is majdnem oly általános, mint a setétség századaiban. A bűnök tán szelidebb alakot öltöttek, de uralmukból majdnem semmit sem engedtek. Helyén való dolog tehát a világnak fülebe dörögni, hogy nem a sok tudás, hanem az erkölcsi tökéletesedés a fődolog. Ugy

is sokan hiszik Sokratessel, hogy a bölcsesség teszi az embert erényessé. Pedig hányszor megéssik, hogy belátjuk a jót s mégis a rosszat követjük. Az is tévedés, hogy az ismeret lenne az akarat legfőbb mozgató eleme. Inkább mondhatnók annak az érzelmeket. Az erkölcsiség nem annyira tudás, mint szokás, a mint görög neve az ethos is mutatja. Korán kell tehát az erkölcsiséghez szoktatnunk a növendéket, ha azt akarjuk, hogy az erkölcs állandó gyökeret verjen szívében s mindaddig folytatnunk a szoktatást, míg csak állandó cselekvés-móddá, jellemé nem válik nála a jó cselekvés.

Megengedem hogy a költészet hathatós támogatója, eszköze az érzelmek fejlesztésének s a költőktől vehetjük a legszebb erkölcsi eszmék kifejezéseit, de szabad legyen azt is hinni, hogy a természettudományok szintén alkalmasak az érzelmek felköltésére, fejlesztésére. Hiszen maga Felméri is elismeri, hogy »Buffon természetrajzi leírásaiban tud rokonszenvenkhöz szólani s a természetet a görög philosophok élénk és merész képzeletével tekintti. Az ő képzelete egész hévvel hatolt be a természet műhelye titkaiba s a dolgok festői viszonyait ragadta meg. Newton, Kepler, Herschel, Faraday, Lyell, Arago, Flammarion megértik a ter-

mészet költészetét és zenéjét.« Az is igaz, hogy akárhány olyan természettudós van, a ki mint Darwin vallja magáról annyira elveszti a művészet iránti izlését, hogy utóljára valóságosan a tények garmadájaiból általános törvényeket kicsépelő gép lesz. De hiszen mindnyájunknak van képzeletünk, érzelmeink, még sem leszünk mindnyájan költők, sőt akárhány költészetben felnekedett emberből válik utóvégre prózai üzlet ember. A költői hajlamu természettudós az égi testek közt is felfedezi a sphaerák zenéjét, míg a kinek ilyen hajlama nincs, a legszebb költeményben sem talál élvezetet. Ugyanazért, azt hiszem, a természettudományok sem szolgálnának az erkölcsi nevelés hátrányára, sőt a vagyon-szerzés által sok büntől óvnának meg bennünket.

Talán elég is lesz Felméri könyvének gazdag és igen-igen tanulságos tartalmából többre nem terjeszkednünk. Különben is a mű kivonatos ismertetésével csak rontanók azt a hatást, a melyet önmagában kelteni bir. A mű olvasóit nem akarnám megfosztani attól az élvezettől, a melyben akkor részesülhetnek, ha fejtegetései során magát a szerzőt végig kísérik. Mondhatom, nekem nagy élvezetet szerzett, habár minden tekintetben nem is vagyok vele

kel vagy a római, a nap pedig csak arab számmal tintával és olvashatóan ráírandó (p. o. III/26 vagy márczius 26-ka). Ily módon a személypénztár felkeresése már az odautazásnál sem szükséges.

* **A Zichy-jubileumon** a színházi előadás alkalmával a női karban közreműködnek a következő urhölgyek, u. m. Budapesti: Bellovics Imréné, Binder Eugénia, Festetics Mariska, Howlet Gizella, Lafite Tinka, Müller Julia, Rödly Berta, Rothauszer Gizella és Helén Stark Ludovika és Mariska, Szinghoffer Vilma. Debreczeni: Forgács Károlyné, Göth Józsa, Hitesi Czerlin, Hoffmann Margit, Holvai Helén, Kuczik Mariska, Mándoky Béláné, Medgyessy Piroška, Prösztt Ilona, Ranunkel Regina, Rásó Mariska, Steinaecker Viola, Vértessy Ágnes, Zivuska Ferenczné, műkedvelők és Brandstätter Irma, Böszörményi Róza, Eisman Irma, Emmerth Antónia és Evelin, Erdősi Matild, Hirsch Jenny, Kemény Klára, Kitzberger Margit, Luchs Edith, Lusztig Mariska, Reke Piroška, Schaitl Mária, Spitz Karolina és Zivuska Irén zenédei növendékek. — A városi tanács-ülésem a Zichy-jubileum is szóba került. A városi tanács elhatározta, hogy a vendégek elszállásolásáról gondoskodni fog s a vendégek nem a polgárságnál, de szállodákban lesznek elhelyezve, s a költségeket a város fedezi. — Zichynek a város közönsége nagy babérkoszorút fog adni, szalagján a város színeivel. — A bankett-előjegyzések nagyban folynak s már eddig is konstatalhatjuk, hogy a bankett igen látogatott lesz. A bankett a Bika-szálloda dísztermében tartatik, hol egy páholy-jegy ára 8 forint.

* **Ünnepi isten-tiszteletek.** Holnap d. e. reggel 9 órakor a nagytemplomban predikál: Kiss Albert, dél után Balogh József s. l. a kis templomban d. e. Némethy Lajos, d. u. Kiss Ferenc s. l. az új templomban Dicsőffy József, az ispotályi templomban Könyves Tóth Kálmán. Ünnep első napján a n. templomban d. e. predikál Balogh Ferenc, a kis templomban Csiky Lajos, az új templomban Dicsőffy József, az ispotályi templomban Könyves Tóth Kálmán. Délután: első nap a n. templomban Nagy Gyula, az új templomban Tóth István, az ispotályi templomban Dezsi Lajos. Második nap reggel a nagytemplomban Nagy Gyula, a kis templomban Tóth István, az új templomban Dezsi Lajos, az ispotályi templomban ifj. Balogh Ferenc. — A r. kath. templomban: Nagy pénteken d. e. 9 órakor istentisztelet, melynek végén felállítatik a szent

szentbeszédét. A templom reggeli 6 órától 7 óráig nyitva lesz. Délután: 3 órakor lamentáció, 6 órakor a szentség felvétele. Szombaton 7 órakor tűz- és víz-szentelés, 9 órakor mise Szakszó Rezső prépost kanonok által. A templom egész nap nyitva. 6 órakor este feltámadási körmenet az Anna-utcai sétány körül. Husvét vasárnap 7 órakor kis mise, 9 órakor Szakszó Rezső infulans (püspöki süveges) miseje fényes segédlettel, mely után Szakszó Rezső prépost predikál. 11 órakor mise. Hétfőn 7 órakor mise, Görgeyi Jenő s. l. által, 9 órakor a kegyesrendiek miseje, mely után Görgeyi Jenő s. l. predikál. Az ágost. hitv. ev. templomban: nagypénteken délelőtt Materny Imre papjelölt tartja az ünnepi beszédet; husvét első napján délelőtt és délután Materny Lajos lelkész, husvét második napján Materny Imre papjelölt tart egyházi beszédét. Az említett ünnepnapokon istentisztelet után urvacsoara-osztás lesz. Az istentisztelet kezdete 10 órakor.

* **Színház.** Tegnap este Andorfi Péter bucsu-felléptétől és jutalomjátékául a Czizmadia mint kísértet. cz. bohózatot adták. Andorfi távozását mi határozott veszteségnek tartjuk színházunkra nézve. Ő nemcsak mint ügyes komikus, de mint erélyes rendező is kivált, kinek számos jó előadást köszönhetünk. Valóban kár volt — számos jó taggal együtt — az Andorfi szerződését is mellőzni. — Az utolsó előadás ma lesz. Az ötsz. bizottság, mely a szintársulat zátonyra jutott hajóját révpartra vezette, a színlapon a következő rövid bucsu-szavakat intézi a közönséghez: »Nagyérdemű közönség! Midőn a mai előadással befejezzük a színi évadot, forró köszönetünket nyilvánítjuk a pártfogásért, melyben bennünket részesíteni kegyeskedtek. A szintársulat nevében: Az ötsz. bizottság.»

* **Az utcák rendezése.** A Csokonai-kör által az utcák rendezése tárgyában a városhoz beadott kérvény a mai tanács-ülésem szóba került és méltánnyalással fogadtatott. A városi tanács mielőtt részletesen tárgyalná az ügyet, a kérvényt véleményadás végett kiadja az építészeti- és szépművészeti bizottságnak, hogy ez a költségvetésre nézve megtehesse javaslatát s véleményét adhassa, mivel e kérvény az általa megállapított tervet átalakítja. Ezután a jog- és pénzügyi bizottságnak adják át az ügyet.

egy véleményen. Könyveiből sokat tanul a figyelmes olvasó, a mellett hogy vele sohasem unatkozik. Újból azt mondom: szerencsés író Felmeri, mert a hasznost a kellemessel tudja párosítani.

Csak még egy észrevételt teszek s azzal végzek. Szerző műve előszavában azt mondja, hogy a nevelés elméletét, mint inductív tudományt, ő szólaltatta meg először magyar nyelven. Ne vegye rossz néven, ha kijelentem, hogy én is azok mellé csatlakozom, a kik a nevelés elméletét, nem inductív, hanem deductív tudományként tartják. A nevelés gyakorlati tudomány, a nevelési elveknek egyes esetekre, a nevelés tárgyát képező növendékekre alkalmazása. Tehát a nevelő hasonló eljárást követ, mint a bíró, a ki a kész törvényt a bűnös fejére olvassa. Bizonyára a törvényt is egyes megfigyelt esetekből általánosították, mint a neveléstani alapelveket, de már mint kész tudományként semmi köze sincs megállapítása módjához. Az igazság megállapítása inductio dolog, de mikor az igazságok késznek s tudományyá össze szerkesztek, alkalmazásuk csak deductív lehet. Nagyon természetes, ha a nevelő az egyes gyermekeket megfigyeli, mielőtt elhatározná, hogy e vagy amaz elvet al-

kalmazza-e rajok. Így tesz a bíró is. Mielőtt ítéletet kimondaná. Utána jár, hogy mit, miért követett el a vádlott bűnt, mert csak így tudhatja, hogy a törvény, melyik szakasza illik rá. Az is természetes, hogy az emberi szellem megfigyelése alapján állították össze a neveléstani mint tudományt, nem pedig a gyermekeké után, mert csak így tudhatták, mi vé kell fejleszteniök a gyermeket, hogy emberré legyen. A pusztán gyermekek megfigyeléséből előállított tudomány csak arra való lenne, hogy a gyermeket gyermekeké fejlesztsük, vagyis kész ember soha se váljék belőle. Egyébiránt, ha nem mondta volna Felmeri, hogy inductív tudományt irt, én örökre abban a hitben leledzem, hogy deductív tudományt olvastam. A mi azonban sem reám nem szegyen, sem az ő műve érdemét, akár csak egy szemernyivel is, alább nem szállítja.

Dr. Öreg János.

Apróság.

Zavarban. Teringettél! Ha még egyszer veszek a pecsenyéből, azt mondják: Nézzétek ezt a kövér disznót, még sem volt neki elég; — ha nem veszek: Na már annyira telelte magát, hogy nem bír többet enni!

* **Nyomdász majális.** A debreczeni könyvnyomdászok saját együletük javára, május hó 9-én, zártkörű táncmulatságot rendeznek. Az ólom munkásai, kik a szellemi termékek közrebecsátását s így az olvasó-közönség szórakozását lehetővé teszik, mindenesetre megérdemlik, hogy a közönség táncmulatságukat pártfogásába vegye.

* **A trikó számkivételében.** A legerkölcösebb állam mostanában kétségtelenül Minnesota, Észak-Amerikában. Ennek az államnak törvényhozói, úgy látszik, nagyon szomorú tapasztalatokat tettek a plasztika terén, mert legutóbb a következő drákói törvényt hozták: Minden nő, ki bármely nyilvános helyen alsó végtagjait trikóba öltöztetve mutatja be, olyanformán, hogy azoknak idomait a jelenlévők megláthatják: közszemérem elleni kihágást követ el s 5—100 dollárig terjedő pénzbüntetésben és 5—30 napig terjedő fogságban marasztalandó el. A törvény, mint látszik, egészen komolyan hangzik s komolyan is vették, mert a minnesotai városok egyike, Mankato, már szabályrendeletet is hozott a törvény alapján, melyben elrendeli, hogy a város falain ezáltal tilos minden olyan hirdetés, melyen trikóba öltöztetett nők, vagy kurta ruhás tánczosnők láthatók. — Az Egyesült-Államokban általános feltűnést keltett a famózus minnesotai törvény, melynek indító okairól nagyon különböző verziók keringenek. A többség azonban azt következteti belőle, hogy Minnesotában nagyon csunya lába van a hölgyeknek.

* **Megölte a bagó.** Nagy Szredistyen Popeszku Axa hirhadt betörőt a csendőrök be-kísérték a közsegházára, hol éjjeli szállást adtak neki. Másnap reggel Popeszku Axát, ki szenvedélyes bagózó volt, a fogházban halva találták. A rendőrorvosi boncolás alkalmával konstatalták, hogy Popeszku Axa halálát nikotin mérgezés okozta.

* **Eluszott flóreszek.** Mikor még kemény jégpáncél borította a Dunát mindenfelé, két vagyonos bezdáni gazda, Bereck Márton és Soós Pál, 2000 frtban fogadtak egymással. Bereck azt mondotta, hogy a jég még áprilisben is ott lesz a községük alatt s ő lovaival Józsefnapkor áthajt a Duna jégén. Soós Pálnak lett igaz: éppen József napjára megindult a jég, tiszta lett mindenfelé a Duna. Bereck uram gavalloson ki is fizette a mellénye zsebéből a 2000 frtot.

* **Adakozások** a nőgyelet árvaháza javára: Kapros Gáborné és Buzás Elekné úrnők ivén adakoztak: Kardos László 10 frtot; özv. Szabó Lajosné és a Debreczeni Takarékpénztár 5—5 frtot; Droppa Emil, Simonffy Imréné, Szepessy Antalné, Bultzer Agostonné és Hegyi Mihály 3—3 frtot; Erber és Fleischmann, Gaszner Károly, Katz Mihályné, Szabó Riekl Ilona, özv. Csorba Lajosné, Sárváry Ferenczné, Holländer Gyulané, Szunyogó Sándor, Riekl Antalné, Kovács B. Gyulané, Ungvári Andrásné, Takács Ferenczné, Paksy Imréné, Gondy Károly, Lakyné és Mollné. Dicsőffy József és Ring Mária 2—2 frtot; Borsi és Farkas, Ganovszky Lajos, Grünberger József, Dankó Mihály, Handtel Vilmonsé, özv. Kiss Károlyné, Dóczy Gedeon, Sárváry Gyulané, Pellet Sándorné, Kulcsár Gáborné, Abraham Lászlóné, Kolonics Lajosné, özv. Patay Istvánné, Jona Istvánné, Király Ferenczné, Rotschnek Emil, Biró Károly, özv. Szabó Sándorné, Orosz Béláné, dr. Legányi Gyulané, Balkányi Miklósné, Csiffy Katalin, Kemény Janosné, Kerekes Gézané, Horváth Misaly, Csóka József, Horváth István, özv. Keresztesi Mihályné, Lakatos Gáborné, Budaházy Istvánné, Pusztay Lajosné, Fancsovics Ilona, N. N. Váczy Janosné, N. N. id. Irinyi István, Fischer Nándorné, Valaki, N. N. Szabó Sománé, N. N. Hutiray Béláné, Papp Lajosné, id. Baresay Miklós, özv. Király Józsefné, Vidoni és Társa, Horváth János, Vilmos Lajosné, Baresay István, Szabó Földt Anna, Stál Edéné, dr. Balkányi Edényé, Dr. Kenéziné, Kopecký Józsefné, Mede Gyulané, Szabó Józsefné, Klein Lajos, Windt Frigyes, dr. Burger Péterné, Mándoky Béláné, dr. Kerekesné és Dobschorb Jánosné, 1—1 frt: Gyulay Endre 60 krt; Weidner Gusztáv, N. N. Molnár, Parti Ferencz, Vastag István, V. G. N. N. Horváth József, En adtam, N—N, É—A. Kéki István, Boldog Sándor, Duscha Istvánné, Szathmary Péterné

Szatyákné, Ujhazy Károly, Korondán Istvánné és bárány paprikás tanításért 50—50 krt; T—B, N—N, Erdelyi Gyuláné és Kiss Andrásné 40—40 krt; N—N 35 krt; N—N, Gréf Margit, Bihari László és Nagy István 30—30 krt; Szobonyáné 25 krt; D—F, N—N, Bihari Lajos, Tóth Lajos, N—N, K—Z, N—N és Miszkolczi 20 krt. A pénzübeli adományok összege 152 forint 50 kr. Ezen kívül: özv. Szikszay Istvánné ruhaneműket, Bosznay Károly 20 meter velezt, Móricz Ferencz 3 kiló zsirt, Oszváth Imréné 5 liter babot, Dalmy Károlyné 2 véka kenyérnek valót, Fürt Adolfné 1 véka kenyérnek valót.

* Apróságok.

Nem törődik vele.
Őrse: Szégyeld magad Feri, a Laczi azt mondta, hogy ma kikaptál a tanítótól az iskolában.

Feri: Semmit sem tudok róla; én nem törődöm azzal, ami a hátam mögött történik.

A kis okos. Haza kíséri a serdülő leánykát az ünnepélyről lovagja s mikor a kaphoz érnek, megkérdezi:

— Kedves kisasszony, megengedi, hogy bucsuzásul megcsókoljam?
— Ha oly jól lesz!

A trafik. Biró: Tehát beismeri, hogy Bagosítól 1000 drb 4-es kubát ellopott?

Vadlott: Igen.

Biró: És mit csinált a szivarokkal, — eladta vagy elajándékozta?

Vadlott: Nem, magam szittam el.

Panaszos: Akkor visszavonom a panaszt, mert ez az ember eléggé bünhődött!

* **Táncmulatság sortűzzel.** New-Yorkból távirják, hogy Kilgoreban, egy kisebb városban Kentucky-ban, táncmulatságon összeváltak a tánczosok és két részre oszolva, revolverrel lövöldöztek egymásra. Valóságos sortűzzel adták. Erre borzasztó riadalom keletkezett, a hölgyek elmenekültek a lámpákat eloltották, de a lövöldözés tartott tovább. Körülbelül 200 lövés történt. Midőn a lámpákat ismét meggyújtották, három halott és hat súlyosan sebesült feküdt a bálterem padlóján. Ezen kívül harminczan kisebb nagyobb sérülést szenvedtek.

* **Husarak** megállapítva s bejelentve 1891. márczius 25-től. — 40 krajczár Rácz Györgynél Csapó u. 587. sz. a., árok-utca 687 sz. a., Kovacs Jánosnál csapó u. 327. sz. a. 44 kr. Rácz Györgynél czepléd-utca 2599. sz. a., Csapó-u. 358 sz. a. a meszaros társaságnál Mester-utca 3655, Csapó u. 240 és 376 sz. a., könyök u. 574, kut u. 2323 sz. a. 46 kr. Ungvári Andrásnál piacz 1-ső székben, czepléd u. 55 sz. a., dedó u. 125. mester u. 1113. sz. a. Tanító utca 1392 szám a. 48 kr. Kovacs Jánosnál a hentes székben, a társaság 18 székében, valamint a 3 izr. meszaros székben a piaczon. Debreczen, 1891. márczius 24. *Debreczen szab. kir. város rendőr főkapitányága.*

Irodalom és művészet.

„Gyógyithatatlanok.”

Regény. Irta **Ujlaki Antal.**

A napokban érdekes könyv jelent meg Szegeden, mely minket, jó tulajdonaitól eltekintve, azért is érdekelhet, mert debreczeni ember írta. Ujlaki Antal városunk születő: nevét sokkal jobban ismerik Debreczenben, minthogy külön ösmertetnünk kellene. Mult ében kiadott »Csenedélet« című köteté is ösmeretes, a sajtó róla nyilvánított kedvező véleményével együtt s ezuttal örömmel üdvözöljük új könyvét, melyből írói tehetségének megizmosodása tűnik ki.

A regény első fejezetei megragadó közvetlenséggel festik a kórházat, hol Abay Imre fiatal fővárosi ügyvéd gyógyul. Öngyilkosságot akart elkövetni, mivel ártatlanul megbélyegezték a becsületét.

Abay már gyógyulni kezd, mikor kiderül az ártatlansága.

A kórházban barátságot köt Moór Zsigmond fiatal doktorral és Bendey Pál fővárosi gazdag gavalérral, a kit párhajbajban sebesített meg s szintén abban a kórházban gyógykezelték. Abay csakugyan felépült s a szorgalmasan dolgozik. Kerestett ügyvéd lesz s publicisztikai működése a magasabb körökbe is bevezeti.

Mennyasszonya Ella ötödrendű énekesnő az operánál s anyját és három testvérét csekély fizetéséből tartja. Moór Zsigmond dr. és Bendey Pál elhalmozzák barátságukkal, ki őket bemutatja a menyasszonynak. Mindketten forró szerelemre gyuladnak iránta.

Abay épen az eljegyzése előtti napon tudja meg Moór Zsigmondtól, hogy nem gyógyult meg s a golyó még bent van a testében, nem lehetett kivenni. Ha az erősebb izgalmtól, például a szerelemtől nem őrizkedik, sebe fölszakad s ő belső elvérzésben meghal. Abay híres német doktor professzoroktól is kérdezősködik baja felől, kik megerősítik a Moór Zsigmond dr. állítását.

Abay most kétségbe van esve. Ha elveszi Ellát, lehet hogy ez már az esküvő utáni nap özvegy lesz. Ezt nem akarhatja. Kénytelen róla lemondani. Le is mond a szeretett leányról s fájdalommal Sweiczba menekül.

Ella még remél s türelmesen várja vőlegényét, bár ez megmondta neki is, hogy le kell mondania róla betegsége folytán. Az a szerencsétlenség is éri, hogy a hangja elromlik s fizetésének egy részét levonják. A kis család, e miatt nyomorog. Szerencsétlenségük azzal tetőződik, hogy Ilka, az Ella huga tánczközben oly rosszul lesz, hogy a hallállal küzd. Moór Zsigmond dr. nem tud rajta segíteni, de az egyetemi tanárok talán tudnának; de ezeknek pénz kell ám.

Ella végtelenül szereti a testvérét s kétségbeesetten rohan el pénzt szerezni. Abay barátjához, Bendey Pálhoz megy, kiről nem is tudja, hogy szerelmes belé. Ez ad neki pénzt, de visszaél a védtelen leány helyzetével.

Mire Ella a hirneves doktorokkal haza ér, nővére már halott.

Később az egész családot kiűzik a lakásból mert nem tudnak fizetni s mikor Abay visszatér, nem találja meg többé Ellát. Haza megy kétségbeesetten, otthon megkapja azt a levelet, melyben Bendey tudatja vele: »Ella szeretőm akart lenni, egy perczre elszédítette a fejemet.«

Abay erre belső elvérzés következtében meghal.

A regény hőse és főbb alakjai oly jól vannak jellemelve, hogy szinte előttünk állnak. A kedélyes Moór Zsigmond s a világi Bendey pompás alakok az életből. Bendey örökké szakítani akar könnyelmű életével, de nem tud szabadulni a szenvedélyeitől. gyógyithatatlan. Az epizód alakok is egytől-egyig az életből vannak merítve. A kórház és betegeknek festését egy riporter éles megfigyelésével, a lehető leghívebben találta el a szerző, a ki szegedi hírlapíró.

A könyv, melynek magyaros és folyékony stílusa is figyelemre méltó, kétségtelen bizonyítéka Ujlaki intelligens írói tehetségének, melytől még sok jót várhatunk.

A könyv 117 lapon igen esinos kiállításban jelent meg Szegeden, a jóhírű Endrényi testvérek kiadásában. Árát, az 1 frt 20 krt nagyon megéri. Olvasóinknak melegen ajánljuk a fiatal író első regényét.

* **Töredékek.** Ily című munkára bocsátott ki előfizetési felhívást Lónyay Etelka, ki e munkában elhunyt édes anyja Lónyay Jánosné hátrahagyott naplót akarja nyilvánosságra hozni. A négy kötetből álló művet Zempléni Árpád, ismert fiatal költő rendezi sajtó alá s ugyancsak ő irt néhány melegen ajánló sort az előfizetési felhívás mellé. A könyv legnagyobb része vallás-erkölcsi. A naplót Lónyayné német nyelven írta, mint a mely nyelv divatozott körében e század első feleiben s leánya végezte kiváló gondnal a fordítást. A könyv ez év folyamán jelen meg a következő

beosztással: I. kötet. Visszaemlékezések. II. kötet. Éjjeli elmélkedések. III. kötet. Gondolatok. IV. kötet. Bibliai gondolatok. A mű első kötete, május hó 1-én, a többi kötetek 2—2 hónappal később jelennek meg. Kapható előfizetés után, mely vagy az egész műre 4 forinttal egyszerre, vagy az egyes kötetekre 1 frtjával eszközölhető. Az előfizetések Lónyay Etelka nevére (Budapest IX. Pipa-utca 14/b. szám alá) intézendők.

Unitáriusok Magyarországon.

Tekintettel az unitarizmus általános történetére. Irta Kanyaró Ferencz. Kolozsvár Lehmann és Baldi kiadása 1891. A 219 oldalra terjedő kötetben szerző a magyar egyházi és művelődési élet egyik figyelemre méltó mozdulatát, az unitáriusság egész történetét taglalja, még pedig széleskörű tanulmányok alapján. A bevezető fejezetekben az unitáriusság előzményeit tárgyalja, azután áttér az új felekezetnek Erdélybe jutására s a magyar földön való változatos sorsát igen behatóan főleg a XVI. században írja le. Foglalkozik azonban a tizenhetedik századi s későbbi eseményekkel is. Szerző nagy szorgalommal értékesítette céljaira a sokféle anyagot, melyet a magyar történeti kutatás eddig felszínre hozott s melyet maga is gyarapítani igyekezett. A több képpel díszített könyv ára 1 frt 60 krt.

Eladó butorok.

A n-várad-utcai Bulster-féle házban az I. emeleten **különbféle butorok**, (egész garnitúrák, tükrök, képek, asztalok) **igen jutányos áron eladók.**

Megtekinthetők és azonnal átvehetők naponta d. u. 3—5 óráig.

Utolsó előadás!

DEBRECZENI VÁROSI SZINHÁZ.

Csütörtökön, 1891. márczius hó 26-án:

Borbély mint don Juan

vagy:

Szerelmi varázs ital.

SZEMÉLYEK:

Rózi, haszonbérelő — — —	Szilassy I.
Péter,) unokatestvérei — — —	Karacs I.
Katicza,) — — —	Tajkerti B.
Karczosi, borbély — — —	Püspöki.
József — — —	Góth.
Brigitta, fogadósné — — —	Haviné.

Ezt követi:

Tűz a zárdában.

SZEMÉLYEK:

D' Avenay Pál — — —	Csiky.
Meirel Gyula — — —	Góth.
D' Illoy Felix — — —	Balassa.
Adrienne — — —	Palotai P.
János — — —	Szabó L.

CSARNOK.

Hollandi emlékek.

Irta s a »Csokonai-kör« márczius 19-iki estélyén felolvasta: **Nagy Zeigmond.**
(Folytatás.)

És mennyi haszna van még a klompának! Hollandia évkönyvei nem egy esetben jegyezték már fel, hogy az ott gyakorta előforduló árvizek és kiöntések alkalmával hány kotló-alja csirkét mentett már meg az emberiség ingyencsége számára a klompa, adván nekik öblös belsejében s teres hátán bőséges menedéket. Sőt az emberi önvédelem fegyverei között is elegendő helyet foglal el.

Ha a honnak apró reményei egy vagy más éles kérdésekben, minők a gombozás

lapdázás, fészkeszedés, stb., differenciákra jutnak s e miatt közöttük kiüt a háboru, nosza, egyik se rest, rugják le klompáikat s argumentumképpen egymás fejéhez és hátához nyomkodják.

De nehogy valaki az alaposság hajhászásával vádoljon, a miért az emberi alap öltözetével ily hosszasan foglalkozom, tanácsos lesz tovább mennem, s a népviselet többi részéről is szólni önök előtt. Ez áll a férfiaknál vastag fekete szőrharisnya, feltűnően bő felettébb rövid parchet szövet nadrág rendszerint gombolható mellény és rövid ujjasból. Inget a szónak magyar értelmében nem visel a hollandus paraszt, sőt egyetlen hollandus sem, hanem illanell-meleg inget, a melyre kiválóbb alkalmakkor lazán felfüggesztett ingelöt (voerhemd) biggyeszt, s azzal meg van a paradé. Az majdnem példátlan, hogy a hollandi paraszt hétköznap parányi ellenzős sipkánál egybet hordjon fején, de vasárnap mindnyájan rémesen magas és karesu kürtő kalapban mennek a templomba.

A nők viselete sok vidéken festői és mindenütt pazaron fényűző, hirdető a hollandusok régi gazdagságát s fényseretetét. A régit mondám, mert manapság még Hollandiában se adhatnak ki annyi pénzt haszontalan tárgyakra, mint a mennyit a hollandi nők fej és egyéb ékei képviselnek. A nordhollandi boerinek, parasztnők, sajátos módon tövig nyírják hajukat, s egész fejüket arany sisak vagy fedő borítja, melynek tiszta fénye atragyo a brüsszeli csipkékből művészileg csinált hófehér pártán. A pártá a pórnőknél általánosan viselt fejdísz, mely azonban kor és mód szerint szintén alá van vetve a divat változásainak.

A már imént említett s az egész fejet befödő aranysisakon kívül vannak még u. n. halánték fődök is aranyból, olyanformán, mint a mi lőszerszámtunknál a lő szemellenzői; talán azért, hogy a menyecskék és leányok valami nagyon ne kacsingathassanak. Ennek a halántékfedőnek sokszor vannak még előfelé nyulványai is, melyeken apró zszusuk csiggenek és esörömpölnek.

A test törzsének ruházata némi szabási különlegesség leszámításával ugyanolyan, mint a mi módosabb alföldi parasztasszonyainké, csak hogy a derék nagyon bő, s a csipő vonalon mind a mellen, mind a hátanközbe van szedve. Szoknyák rendszerint lábszár közepéig érnek, mint a francia pórnőknél és általában tömegesen fordulnak elő egy-egy vászon eselédén, úgy hogy némely vidéken valóságos mániává válik a sok szoknya viselés, elanynyira, hogy már a 3 esztendő leányok is sokkal szélesebbek, mint a milyen hosszúk, s általában olyanok, mint milyennek a gömbtükör mutatja azt, a ki közelről akar gyönyörködni természetnek karesuságában.

A hollandi népviselettel nagyjában megismerkedvén, azt hiszem, áttérhetünk foglalkozásukra. A hollandusok par excellence kereskedő nép. Az ország területe $\frac{1}{3}$ -ad részben sívó homokból állván, mezőgazdasággal már annál fogva is csak nagyon korlátoltan foglalkozhatnak, de még ott is, hol erre a talaj viszonyoknál fogva alkalmuk volna, szivesebben foglalkoznak tehenészettel, s ennek termékei: a sajt és vaj képezik aztán a kiviteli kereskedés legfőbb cikkeit.

Ki ne hallatta volna valaha híret a hollandi sajt, mely jó tulajdonságaival a világ összes sajtjainak felette áll: s a hollandus vajnak, melyet még tengeren tulra is el lehet szállítani. A vaj ott nagy szerepet játszik a háztartásban, reggel, délben, este mindig az asztalon van, s a konyhából a zsirt egészen kiszorította; mindent vajon sütnék és vajjal főznek. A sajt készítményt legnagyobb mértékben Nord-Hollandiában üzik, a hol minden pa-

rasztanak a bagózás mellett ez a legfőbb foglalkozása; s mikor házasságra szánja el magát, jövődöbéli oldalbordájában mindennek felett azt az erényt keresi, hogy az jó »keezere«, azaz sajt csináló legyen, egyéb tulajdonai aztán lehetnek fogyatékosabbak is. — A tehenészetet természetesen csak ott lehet kellő eredménnyel és haszonnal üzni, a hol kövér legelők bőségesen találtnak, Hollandia e tekintetben valóban páratlanul áll a világon. És ezt csatorna rendszerének köszönheti. Tudjuk, hogy Hollandiának legnagyobb része úgy van erőszakkal elfoglalva a tengertől, emberfeletti munkával gátakat építettek a tengerbe, azzal bekerítették a vizet, s a bekerített részt kiszáritották.

Innen van aztán az a különös körülmény, hogy Hollandia egy részének talaja a tenger színe alatt fekszik s a tenger hullámai ellen csupán óriási gátak s a természet által alkotott homokhegyek u. n. duin- (olv. döjn)-ök védik meg, melyeket ha csak egy helyen is áttörne a vihar, vagy átvágná az ellenség, az ország területének $\frac{1}{5}$ -e víz alá kerülne. Az sem ismeretlen bizonyára önök előtt, hogy Hollandia Delta-ország, és mint ilyen három elsőrangú folyammal szolgál tengerbe ömlési torkolattal: a Rajnáknak, a Maasnak és a Yselnek.

Most már az a nehézség fordul elő, hogy a tenger felszíne magasabban állván az ország talajánál, ez óriási folyamok nem folyhatnak kellő erővel a tengerbe s a tenger habjai által visszanyomtatván, az országot volnának kénytelenek elborítani árjaikkal.

Hogy ez a szerencsétlen eset be ne következhessen, a megtöltött víznek mesterséges levezetéséről kellett gondoskodni. Ez a szükség adott lételt Hollandia csatorna hálózatának. Az egész ország, de különösen északibb és nyugotibb részei át meg át vannak barázdálva csatornákkal, melyekbe a fölösleges víz aztán könnyű szerrel bevezethető.

Az Utrechből Amsterdamba és Rotterdamba vezető vasúti vonal mind a két oldala egy felbarázdált óriási szántóföldhöz hasonlítható, csak hogy a barázdák vízből vannak.

Minden 10—15 lépésnyire hosszú keskeny csatornák nyulnak el, melyek a láthatár szélén mint egy körnek sugarai egy központba látszanak összefutni.

Ezek a csatornák képezik Hollandia testének véredényeit, s ép úgy gondoskodnak annak táplálásáról, mint az emberi testéi az ember organismusáról. Elképzelhetik most már kedves hallgatóm, mily buja rétek, mily kövér legelők vannak e gazdagon áztatott vidékeken; a barmok igazán térdig járnak az illatos mezőben s irigylendő étvágygyal fogyasztják kitűnő eledelüket.

Ezeknek a kövér réteknek, ezeknek a buja legelőknek kell első sorban is tulajdonitanunk a tehenészet termékeinek kitűnő voltát. De maga a tehénfaj is, mely Hollandiában tenyésztetik, a legkitűnőbb fajok egyike, s a híres schweizernek ha tán fölötte nem is, de közvetlen mellette áll.

A tehének a hollandus parasztnok aranybányái; egy paraszt, kinek 5—6 tehene van és felesége jó »keezere«, tőkepenzes lehet az azok által behajtott jövedelemből. De van is gondja barmaira, s a mikor az ősz hűvös ködös napjai beköszöntenek, a min én nem tudtam eleget bámolni és mulatni, minden tehén teljes öltözetet kap s úgy jár ki legelőre.

Hollandia legkiválóbb productuma és legelső kiviteli kereskedelmi cikke tehát a sajt és vaj. Közvetlen ezután jó a hal, főleg pedig a hering, melyet évenként hordókba bepakolva és beszóva millió számra szállítanak a világ minden tája felé.

A halászat Hollandia összes vizeiben föltétlenül szabad és bárki által is gyakorolható,

ez a magyarázata annak, hogy a hollandus tengeri halászok prédáikat nem is próbálják meg hazai piacokon értékesíteni, hanem egyenesen a külföldre szállítják.

Egy hollandi halpiacz az idegenre nézve rendkívül érdekes látványul szolgál, bár szaglási szervét felettebb megviseli. A legszörnyűségesebb alaku és színű halakat láthatjuk ott gazdag választékban, elkezdve az izny csikócztától, föl az izletes »paling«-ig s a hatalmas kabeljamo-ig, melynek apróbb példányai is fölernek egy jókora borjuval.

Azonban Hollandia mesés gazdagságának oka még sem annyira e most említettékben rejlik, hanem sokkal inkább dugszdag gyarmataiban, melyekkel a keleti és nyugoti Indiákon bir. Borneo, Ceylon, és Java szigetek a keleten, Surinam, Demeraru Curacau a nyugaton mind a hollandusok tulajdonát képezik. Képzeltető, mekkora kincses bányái szigetek Hollandiának, hisz csak maga Java szigete 40-szerre nagyobb területtel bir, mint az egész Hollandia. Ez óriás tengeren túl fekvő birtok adott lendületet a hollandi tengerészet fejlődésének, a mely napjainkban is a legmagasabb fokon áll. Hollandiának tengeri kikötői: Amsterdam és Rotterdam a világkereskedelem gőcpontjainak tekinthetők és sokkal kiválóbb helyet foglalnak el, mint akár a német Hamburg, akár a francia Marseille. E kikötők bármelyikének megtekintése is páratlan érdekléssel és hasonlíthatatlan nagy élvezettel jár. A merre csak a szem néz, s a meddig a tekintet elhatni képes, óriási árboz erdő terül el előttünk, melynek átláthatatlan lombzatát a vitorlák és kötélzet sűrű szövevénye képezi. Az árbozok csúcsein ezer különféle színből a világ összes kereskedő államainak lobogót lebegtetni az eles tengeri szel s a dagadó habok, mint hitvány fadarabot rengetik hátukon az óriási acél-szörnyeket.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

A magyar gazdák hadsereg-látási szövetkezete vasárnap tartotta meg közgyűlését Andrássy gróf elnöke alatt. Az évi jelentés a szövetkezetnek folyton nagyobb forgalmáról tesz tanubizonyságot, s már annyira kifejlődött, hogy mostani szervezetével a minden irányban hozzá forduló gazdaközön-ség igényeit képes szépen kielégíteni. Ezért az igazgatóság elhatározta, hogy az új, általaános értékesítést s fogyasztást működési körébe vonó szövetkezetet alakít. A közgyűlés elhatározta, hogy egybeolvad az alakítandó szövetkezettel. — Az új »Mezőgazdák szövetkezete« 300.000 frtnyi tőkével alakul meg, mely tőke összeg az új tagok belépésével folyton szaporodik. Az aláírástokat néhány nappal ezelőtt kezdték meg a legjobb eredménnyel. Ez lesz az első nagyszabású magyar mezőgazdasági szövetkezet. A közgyűlés az ügyvivőnek köszönetet szavazott s a fölmentvényeket magadta.

Közbányai sertesület.

A serteskereskedelmi csarnok jelentése.

március 24.
a) Hízott sertes árak: I. Magyar első rendű: 1) Óreg nehéz (páronként 300—400 klgon felüli sulyban) 47.—48.—. 2) Óreg közép (páronként 300—400 klgon sulyban) —.—. 3) Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) 50.—51.—. 4) Fialat közép (páronként 251—320 klgon sulyban 49.50.—50.50.—. 5) Fialat könnyű (páronként 250 klgmig terjedő sulyban) 48.50.—. II. Magyar szedett: 6) Nehéz (páronként 280 klgon felüli sulyban) —.—.—. 7) Közép (páronként 220—210 klgon sulyban) 49.—50.—. 8) Könnyű (páronként 220 klgmig terjedő sulyban) 48.—50.—. III. Szerbiai: 9) Nehéz (páronként 260 klgon felüli sulyban) 49.—50.—. 10) Közép (páronként 220—260 klgon sulyban) 49.—50.—. 11) Könnyű (páronként 220 klgmig terjedő sulyban) 48.50.—49.50.—. Sertes létszám: márcz. 22. napján volt készlet 111,815 darab. A hízott sertes üzletirányzata: könnyű áru keresett. Hízalmai való sertes —.—.—, malacz (4—11 hónapos korban felhajtatott —.)

24-én. Buz
máj.—jun. 8
7.96 aru. —
pénz. 636 á
aru. ósre 6
aug.—szept.

Felelős
Kiadók:
Dr. Ba

hoz tartozó
taligák, 16
folyó évi n
kedden 8 c
résen elfog
A juh
ből eladó.

Budapesti gabonatözsde. Márczius 24-én. Buza tavaszra 8'50 pénz, 8'51 áru, máj.-jun. 8'30 pénz, 8'32 áru, őszre 7'98 pénz 7'96 áru. — Tengeri (új) 1891. máj.-jun. 6'32 pénz, 6'36 áru. Zab tavaszra 7'02 pénz, 7'04 áru, őszre 6'11 pénz, 6'25 áru. Káposztarepeze aug.-sept. 14'95 pénz, 15'05 áru.

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna**
Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő.
Dr. Bakonyi Samu, főmunkatárs.

Hirdetmény.

Néhai Nánássy Ferencz hagyatékához tartozó igás-lovak, szekerek, ökör-talyigák, lószerszámok a baromvásártéren folyó évi márczius hó 31-ik napján azaz kedden 8 órakor délelőtt kezdendő árverésen elfognak adatni.

A juh állomány pedig szabad kézből eladó.

Nyílttér.

Leszállított áruk.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a házban folyó építkezések folytán üzlethelyiségemből kénytelen vagyok **egy időre** kiköltözni s ennek következtében az üzletemben főlhalmozva lévő árukat márczius 1-sejétől kezdve

beszerzési áruk mellett

árusítom el.

Tisztelettel
BENYÁTS EMIL.

Értesítés.

A t. cz. nagyérdemű közönséget tisztelettel értesitem, hogy a **végkiárulás** alatt áló

siremlékeim

még mindig a legnagyobb választékban s leszállított árban kaphatók.

Tisztelettel:

Boros Sándor.

Debreczen, kis-várad-utca 2102.

Szabadkézből eladó.

1. A h.-sámsoni határban egy 400 holdas, jó gazdasági épületekkel ellátott földbirtok.
 2. A sámsoni kertben egy 6 $\frac{1}{2}$ nyilas szőlőskert.
 3. Helyben csapó-utczai 359. számú ház, melynek alsó telke Nyomatató-utczára nyulik éskülön házépítésre is igen alkalmas magában is eladó.
 4. Ugyanezen ház 3 $\frac{1}{2}$ nyilas ondódi földje tanyával ellátva külön is eladó.
 5. A fánscikai erdő részben a látóhegynél egy 16 boglyás kaszáló.
- Értekezhetni Csapó-utczán 359. sz. háznál. (Alkusz kizárva.)

Kaszanyitzky Ednre

ELŐBB
KUHINKA ISTVÁN K.
Debreczen, főpiacz 1900.

Ajánlja a legnagyobb választékkal ujonnan berendezett:

Üveg-, porcellán-, lámpa-, berndorfi alpacca-, Chinaezüst-, evőeszközök s konyhaeszközök

NAGY RAKTÁRÁT

Üveg-, ivó és liqueur készletek, porcellán evő-, kávé-, feketekávé-, tea és mosdói készletek, Brünner, Ditmár és hazagyártmányu

asztali és függőlámpák nap, meteor és villámegkörre-
gyári arak és pontos kiszolgálás mellett.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Videki megrendelések a legnagyobb figyelemmel teljesíttetnek.

Hirdetés.

A tavaszi időnyre nagy mennyiségben vásárolt

NŐI RUHASZÖVETEK

hozzaváló legújabb díszek már raktárunkra érkeztek s azokat ujonnan legnagyobbított üzlethelyiségünkben igen jutányos áron árúsítjuk el.

Az idén igen nagy választékban hoztunk **napernyőket**

feltűnő olesó árakhoz.
Szabó Lajos fiai.

Legjobb asztali- és üdítőital.

Hazánk legkedveltebb

savanyuvize

A MOHAI **ÁGNES** FORRÁS.

mely nemcsak a polgári körökben kedvelt, de utat tört magának a felsőbb és legfelsőbb körökben is.

Ő fensége József főherczeg

— asztalán rendszer itatni szolgál. —

Konstantinápolyban, Alexandriában, legközelebb Fiumében is egy mint hazánkban általában a kolera megbetegedés ellen praeservatív gyógyszernek bizonyult. — Mindazon tisztelt fogyasztóknak, kik ezen asványvizet akár borral, gyögyezelokra, vagy tisztán mint asztalvizet előszeretettel használják kerjük azt rövidítve

ÁGNES

forrás néven kiszolgáltatni. — A nagyérdemű közönségnek és anyvizünket szíves jóindulatába ajánlván, maradtunk teljes tisztelettel az ÁGNES-forrás kutkezelősége Mohán.

Friss töltésben az ország minden gyógyszer-tárában, fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható. — Országos főraktár:

Édeskuty L.

es. és kir. és szerb. kir. udv. asványviz szállító-
nál, BUDAPEST, Erzsé-
bet tér 8. sz.

AZ ÁGNES-FORRÁS KÜLÖNÖS ELŐNYEI:
Gazdag szénadtartalmu. — A bornak színét nem változtatja.
Természetes ízét kellemessé teszi.
a miért is a vendéglős uraknak keverékül «Spritzer» előnyös szolgálót tesz.

Legjobb asztali- és üdítőital.

Külföldi szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Borral használtva kiváló kedveltségnek örvendő.

**Menyasszonyi
KELENGYE**

saját gyártmányu
fehérnemüekből
legnagyobb választékban
Kunz József és Társa

czégnél, kistemplom bazár 1

Mélyen leszállított árak

Finom műtárgyak, czélszerű iparczikkek.

Nagy választék minden bel- és külföldi bronze-, vas-, porcellán-, fayence-, üveg- és fa-díszmű árukban.

Tartós bőrárak és szabadalmazott álló és függő lámpák gyári főraktára.

Testory

Budapesten, csak IV. váczi utca 24. a Nagy Kristoffal szemben.

Uj temetkezési intézet!

DANKÓ MIHÁLY

ujonnan berendezett

temetkezési intézete

DEBRECZENBEN,

Czegléd-utca 2155. szám alatt, a gyógyszerházzal szemben.

Elvállal

TEMETÉSEK RENDEZÉSÉT

a legegyszerűbbtől a legmagasabb igényeket kielégítőig, a legnagyobb esinnal kiállítva, helyben mint vidéken.

HULLASZÁLLÍTÁST

szabadalmazott légmentes érczkoporsókban, minden irányban eszközöl, vasuton árszabály szerint.

Halottas kocsijai

a legmagasabb igényeknek megfelelnek

Mindennemű ércz- és művirág-koszorúk

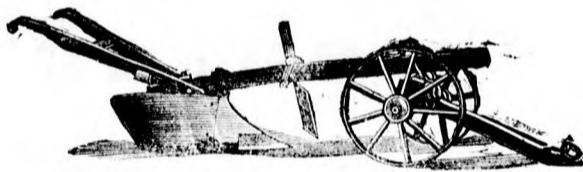
felirással vagy a nélkül, a mai kor kivánalmáihoz mért olcsó árért.

A midőn új vállalatomat a nagyérdemű közönség pártoló figyelmébe ajánlom: ígérem, hogy számos éven keresztül szerzett tapasztalatomat a gyászoló felek irányában, szigorú pontosság és figyelem által fogom érvényesíteni.

Debreczen, 1890. november hó.

Kiváló tisztelettel:

DANKÓ MIHÁLY,
temetkezési intézet-tulajdonos.

TÓTH GYULA

ELŐBB

TÓTH LAJOS és TÁRSA

vaskereskedés Debreczen, főpiacz városház sarkán.

Ajánl:

Gazdáknak

mezőgazdasági eszközöket,

GAZDASSZONYOKNAK

konyha felszereléseket,

Iparosoknak

minden iparághoz tartozó, a közönségestől a legfinomabb aczél szerszámokat utóbbiakért minden darab jótállás mellett.

Épület-vállalkozóknak

mindenféle vasalásokat vasban és rézben a legszolidabb készítményekben.

Legjutányosabb árak.

